

”Årets Leader 2006”

Nominerat projekt från Leader+ Intryck Hälsingland:

Rådgivning Hälsingegårdar – Antikvarisk/Affärsmässig

Dnr L04-170

Stins-ID 050825

Beviljat Leaderstöd: 2.536.645 kr, varav 1.310.718 ur Jordbruksfonden

Övrig svensk offentlig finansiering: 740.150 kronor

Privat finansiering: 1.567.980 kronor

Motivering

Genom sin nyskapande metod att samtidigt erbjuda både antikvarisk och affärsmässig rådgivning till hälsingegårdsägare enligt ett nyutvecklat rådgivningskoncept, har projektet aktivt bidragit till att skapa nya hållbara arbetstillfällen utifrån ett av Hälsinglands mest framträdande kulturarv. Arbetet bedrivs med underifrånperspektiv och i nära samverkan mellan en offentlig kulturinstitution, en ideell förening och ett stort antal enskilda företagare. Det utgör därmed ett utmärkt exempel på Leadermetodens styrka.

Bakgrund

Projektet ”Rådgivning Hälsingegårdar – Antikvarisk/Affärsmässig” har under tre år utarbetat en metod för affärsmässig utveckling i bebodda miljöer med stort kulturhistoriskt värde, i det här fallet de sk Hälsingegårdarna. Projektet arbetar genom att lyfta fram de människor som bebodda gårdarna, och deras behov av att hitta nya inkomstkällor som finansierar bevarandet av kulturarvet. Det nyskapande med arbetssättet är att den rådgivning som erbjuds, vid gemensamma besök av en affärsrådgivare och en antikvarie samt vid nätverksträffar, samtidigt lyfter fram både de antikvariska och de affärsmässiga aspekterna av utvecklingen på gårdarna. Därigenom undviker man att gårdsägarna får motstridiga råd av olika konsulter vid olika tillfällen, och förebygger att exempelvis en renovering för att tillgodose turisternas önskemål leder till att man spolierar det kulturhistoriska värde som verksamheten vilar på.

Inom projektet har hittills cirka 30 gårdar tagit fram affärsplaner för framtida utveckling, i många fall byggda på en kombination av flera affärsverksamheter såsom boende, visningar, konferenser, utbildningar, försäljning, jord- och skogsbruk och lokalproducerad mat. Antalet nya eller vidareutvecklade affärsverksamheter beräknas till cirka 75 (uppnått projektmål). Antalet gårdar som erbjuder ”Bo på Hälsingegård” har under projekttiden ökat från fem till tolv, och fler väntas tillkomma. Sysselsättningen i de ingående gårdarnas affärsverksamheter beräknas motsvara cirka 10 årsarbetstillfällen (projektmål: 15), men många har redan planer på utökad verksamhet.

Det finns goda möjligheter till expansion. Sveriges regering beslöt i januari 2007 att föreslå att Hälsingegårdarna upptas på Unescos världsarvslista. Unescos världsarvskommitté prövar ärendet och fattar beslut tidigast sommaren 2008. Världsarvsarbetet har drivits av

Länsstyrelsen Gävleborg och främst fokuserat på byggnaderna, framför allt på ett litet urval av de bäst bevarade bland mer än 1 000 hälsingegårdar av varierande byggnadshistoriskt värde. I projektet Rådgivning Hälsingegårdar ligger tyngdpunkten istället på bredden av gårdar, på deras naturliga plats i kulturlandskapet och på att gårdarna är bebodda och stadda i en ständig utveckling där det krävs entreprenörskap och diversifiering för att överleva. Vid en världsarvsförklaring kan efterfrågan på turismboende, visningar m m väntas öka så att kapaciteten snarast riskerar att bli för liten, särskilt om man tar i beaktande att det finns en potentiell konflikt mellan turismen och de fastboendes integritet. Även om antalet nystartade företag i dagsläget är relativt begränsat, har projektet därför lagt en nödvändig grund för en sannolik framtida utveckling av hållbar kulturarvsturism i Hälsingland. Detta harmonierar mycket väl med prioriteringarna i Intryck Hälsinglands Leaderplan, som lyfter fram nätverksarbete och vikten av att stärka Hälsinglands kulturella identitet för att dels attrahera besökare, dels öka invånarnas självkänsla.

Projektet drivs av Läns museet Gävleborg, men på initiativ av och i nära samverkan med den ideella Föreningen Hälsingegårdar, som fördubblats under projekttiden och nu har cirka 150 gårdar m fl som medlemmar (projekt mål: 500). Den ideella föreningen har en stabilare ekonomi och organisation (uppnått projekt mål). Målgruppen för projektet är de Hälsingegårdsägare som vill utveckla affärsverksamhet med gårdens kulturvärde som grund, och projektet har lett fram till att en särskild ekonomisk förening med just dessa gårdsägare som medlemmar nu är under bildande (uppnått projekt mål).

Projektet har dessutom aktivt medverkat till starten av ett transnationellt Leadersamarbete med Tyskland, Hälsingegårdar Turism (L04-198). Detta projekt drivs av de sex hälsingekommunerna tillsammans med hälsingegårdsägarna, med Ljusdals kommun som projektägare. De olika projekten med inriktning på hälsingegårdar har tydligt avgränsade verksamhetsområden, men nära samverkan med varandra.

Den förstudie som föregick projektansökan, projektbeskrivningen och senaste delrapport finns att hämta på Leaderdatabasen www.leaderplus.se, gå till "Sök i projekt databasen" och sök på "Rådgivning Hälsingegårdar". Där finns också utdrag ur det rådgivningsmaterial som tagits fram (uppnått projekt mål). Detta material kan med mindre anpassningar användas för alla typer av affärsutveckling i miljöer där kulturhistoriskt bevarandevärde ställs mot ekonomiska realiteter, varför projektets goda resultat är direkt överförbara till andra områden i Europa.

Mer info om projektet finns också på <http://www.lansmuseetgavleborg.se/> och <http://www.halsingegardar.se/projekt/radgivning.html>

Järvsö 2007-02-27
För Intryck Hälsingland

Bertil Eriksson
LAG-ordförande

Lena Bergils
programansvarig

*Projektet medfinansieras av
Europeiska Unionen, Utvecklings-
och garantifonden för jordbruket*

